
Kontinuiteit en diskontinuiteit tussen die eerste en tweede Adam (Romeine 5:12-21)

Andries H. Snyman

*Departement Nuwe Testament, Fakulteit Teologie
Universiteit van die Vrystaat
Bloemfontein*

asnyman44@gmail.com

Abstract

Continuity and discontinuity between the first and second Adam (Romans 5:12-21)

In Romans 5:12-21 Paul presents an historical example to support his argument on being put right with God through what Christ has done. The example consists of a comparison between Adam and Christ, in which he makes use of the hermeneutical strategy of continuity (constancy) and discontinuity (change). In the first part of the article this distinction is investigated and described from an epistemological perspective. The second part deals with the way in which Paul uses the distinction in comparing Adam and Christ, especially with regard to the results of their respective actions. The comparison entails an implicit awareness of the foundational relationship between continuity and discontinuity in order to illustrate the uniqueness and perfection of Christ's self-offering and its implications for believers, thereby providing a complementary perspective on the exegesis of this important part of Paul's letter.

*As part of this multidisciplinary study, certain rhetorical techniques have also been identified. These techniques serve to highlight important issues and to persuade the readers to Paul's point of view. A few remarks on the new Afrikaans translation **Nuwe Testament en Psalms** (2014) might also be of interest to Bible translators.*

1. Inleiding

Romeine 5:12-21 word tereg beskou as een van die moeilikste perikope in die Romeinebrief, hoofsaaklik as gevolg van die grammatika en die gedagtegang in dié paar verse (Witherington 2004:145 en Jewett 2007:370). Die probleme begin sommer in 5:12, waar geleerdes verskil oor die vraag of die teks 'n *anakolouthon* (onvoltooide sinskonstruksie) bevat of nie. Die gedagtegang van die perikope word gekompliseer deur parentesies, moontlike diatribes en uitgebreide of minder-uitgebreide chiasmes, wat lei tot verskillende indelings in paragrawe. Dit alles bemoeilik eenstemmigheid oor die eksegese van dié paar verse.

Waaroor daar nie verskil van mening bestaan nie, is dat die perikope oorheers word deur 'n vergelyking tussen die twee domeine waarvoor Adam en Christus onderskeidelik regeer. Die hermeneutiese strategie wat Paulus gebruik om die twee domeine te vergelyk, is dié van kontinuïteit (konstansie) en diskontinuiteit (verandering). Hiermee word 'n onderwerp aangesny wat die Westerse denkgemeenskap deur die eeue heen besig gehou het. Van die vroegste tye af is die vraag gestel of daar te midde van 'n voortdurend-veranderende werklikheid enige plek kan wees vir die besef van kontinuïteit of duursaamheid. Dié vraag, wat al indringend deur die Griekse wysgere aangespreek is, het gelei tot die besef dat die een slegs sinvol verantwoord kan word indien tegelyk ook rekening gehou word met die ander een. Kontinuiteit en diskontinuiteit skyn onverbreekbaar met mekaar saam te hang in ons verstaan van die identiteit van enige gegewe in die werklikheid (Strauss 2009:119).

In dié artikel word die wysgerige onderbou van die onderskeiding eers beskryf ten einde 'n breë epistemologiese raamwerk vir ondersoek te skep. Daarna word dit toegepas op die vergelyking tussen die eerste en tweede Adam in Romeine 5:12-21, wat Paulus gebruik as illustrasie van Christus se volmaakte soenverdienste in 5:1-11. Deur dié filosofiese benadering word 'n aanvullende perspektief op die eksegese van die perikope gebied en aangetoon dat die hermeneutiese strategie van kontinuïteit en diskontinuiteit in 5:12-21 in pas is met 'n basiese onderskeiding in die wysbegeerte. Aan die hand van dié onderskeiding word 'n eie groepering van tekste in trosse ("clusters") vir die tien verse voorgestel. Die aandag word ook gevestig op verskeie retoriese middele wat Paulus gebruik om sy lesers te oorreed tot sy siening van die "meerdere" van Christus se heerskappy oor sy domein – vergeleke met dié van Adam. Verder bevat die artikel enkele opmerkings oor die nuwe Afrikaanse vertaling *Nuwe Testament en Psalms* (2014), wat as vertaling van die oorspronklike Grieks gebruik word.

2. Kenteoretiese raamwerk i.s. identiteit

Soos hierbo genoem, is die vraag na die identiteitservaring wat ons van enige gegewe in die werklikheid besit, 'n vraag wat wysgere deurlopend besig hou – of dit nou gaan oor die identiteit van 'n huis, of 'n geskrif, of 'n bepaalde literêre tema, of selfs die identiteit van 'n skrywer. In elkeen ontmoet ons 'n besondere gestalte van die aard van identiteit.

Die vraag na identiteit word gewoonlik gekoppel aan die ewe-grondliggende probleem van verandering. In sy dialoog *Kratylos* (402A) worstel Plato reeds met die probleem van konstansie en verandering, en wel na aanleiding van Herakleitos se opmerking dat ons nie twee keer in dieselfde rivier kan instap nie, aangesien die watermassa voortdurend wissel. Later sou Plutarchos dieselfde probleem illustreer aan die hand van die skip van Thesius: in die loop van jare het die Ateners uiteindelik elke plank waaruit die skip opgebou is, vervang; wat die vraag laat ontstaan of ons nog sinvol van dieselfde skip kan praat.

Plato was veral besorg oor die implikasies wat die stelling dat alles voortdurend verander, inhou, want wanneer iemand sou beweer dat iets in kennis vervat is, het dit die volgende oomblik reeds in iets anders verander – wat die moontlikheid van kennis prinsipiële ophef. Gevolglik postuleer hy, ter wille van die kenbaarheid van dinge, die staties-onveranderlike “eie wese” van dinge, dit is, hulle bo-sinnelike en ewig-onveranderlike wese, hulle ideë. Laasgenoemde is slegs verstandelik te bedink, terwyl die sigbare (veranderlike) met die sinne waargeneem kan word. Hierdie onderskeiding hang natuurlik saam met die dualistiese inslag van die Griekse grondmotief van vorm en materie, waarvolgens die werklikheid by Plato verdeel is in die ryk van die sigbare dinge (bestempel as die ryk van wording) en die ryk van die selfstandig-bestaande dinge (Strauss 1978:122).

Die belangrike gesigspunt in Herakleitos se probleemstelling is gegee in die klaarblyklike gesamentlike teenwoordigheid van verandering én duursaamheid. Die unieke en onverganklike bydrae van Plato is gegee in sy insig dat verandering alleen vasgestel kan word op basis van konstansie (duursaamheid) (Strauss 2004:564-565). Hierdie insig strook met ons alledaagse lewenservaring, want wanneer ons na 'n foto van iemand kyk wat 20 of 30 jaar gelede geneem is, kan ons maklik sien dat daar veranderinge ingetree het. Op grond waarvan kan hierdie veranderinge egter vasgestel word? Die antwoord is veelseggend: op grond van die feit dat ons steeds van dieselfde persoon praat!

Plato het dus ingesien dat verandering slegs op die basis van konstansie (soos gegee in sy ryk van ideë) vasgestel kan word. Later sou Aristoteles hierop reageer deur Plato se ideë “af te trek” na dit wat hy bestempel het as die universele wesensvorme van dinge. In sy *Metaph* (1039b, 22-26) stel hy byvoorbeeld dat wanneer hierdie huis vergaan, dit nie huis-wees is wat vergaan nie: in die huis-wéés van elke huis tóón daardie huis op ’n universele manier dat dit gekoppel is aan dit wat geld vir huis-wees in die algemeen. Waar Plato dus die *orde vir* die werklikheid ontdek het – ’n orde wat as die wet-vir-skepsel-wees die konstante kader vorm waarbinne konkrete dinge hulle variabele bestaansruimte vind, daar het Aristoteles *die ordelikheid van* die dinge raakgesien – wat as korrelaat van die orde vir die dinge dien (Strauss 2009:176-177).

Laasgenoemde opmerkings bring ons binne die kader van die christelik-reformatoriese wysbegeerte as nog ’n voorbeeld van hoe wysgere met die onderskeiding tussen konstansie en verandering werk in ’n poging om ons kennis-ervaring van ’n gegewe in die werklikheid te verklaar. Christelik-wysgerig beskou kan die duursame voortbestaan van enige gegewe, waarin dit behoue bly te midde van al die veranderinge wat dit ondergaan, slegs benader word deur die toegangspoort van die modaliteite. Voortbouend op Dooyeweerd (1997, Vol. III:65) se teorie van die modale aspekte van die werklikheid (soos getal, ruimte, beweging, die fisiese, die logiese, ens.) verduidelik Strauss (2009:179) ons ervaring van identiteit aan die hand van die veelsydigheid (menigvuldige aspekte) waarin ons dinge en gebeurtenisse in hulle duursaamheid beleef. Sy konklusie is dat ons moet onderskei tussen die gebruik van aspek-terme as ons verwys na iets wat binne die grense van die betrokke aspek funksioneer en die gebruik van aspek-terme waarin hulle benut word op ’n wyse wat ons tot buite die grense van die betrokke aspek heenvoer. Die eerste soort gebruik van aspek-terme noem hy ’n begripsgebruik daarvan, die tweede ’n begrips-transenderende gebruik daarvan. Begripsvorming berus normaalweg op ’n veelheid universele kenmerke, wat saamgebind word in die eenheid van ’n begrip. Ons besef van die identiteit van dinge en gebeurtenisse berus nou enersyds op hierdie veelheid van universele kenmerke wat die grense van begripsvorming oorskry, en andersyds berus dit op die rol wat die funderende samehang tussen die kinematiese (bewegings) en fisiese aspekte van die werklikheid in ons identiteitservaring speel.

Hoewel vanuit radikaal-verskillende gesigshoeke, kom bogenoemde denkrigtings ooreen dáárin dat *die identiteit van enige gegewe in die werklikheid – insluitend ’n geskrif of literêre tema – bepaal word deur die nosies van kontinuiteit (duursaamheid) én diskontinuiteit (verandering)*. Ons

besinning oor 'n tema wat duursaam aanwesig is, kan dus veranderende of variërende interpretasies hê. Danksy die onderliggende duursaamheid kan ons egter die veranderinge vasstel. Solank die een nie die ander ophef nie, verkry ons 'n verantwoorde besef van identiteit.

3. Adam en Christus in Romeine 5:12-21

Romeine 5:12 word aan die voorafgaande perikoop (5:1-11) verbind deur διὰ τοῦτο (“daarom”), wat die argument in 5:1-11 voortsit en tegelyk 'n nuwe perikoop inlei (Louw 1979:71). In die voorafgaande perikoop argumenteer Paulus dat God ons as vyande met Homself versoen het “deur die dood van sy Seun; hoeveel te meer sal ons deur sy lewe verlos word noudat ons met Hom versoen is” (5:10). In 5:12-21 voer hy die stelling verder deur Adam en Christus met mekaar te vergelyk en dit as illustrasie van Christus se volmaakte versoeningswerk te gebruik. Die funksie van die vergelyking is om te bevestig dat sonde die dood bring, terwyl die genadegawe van God in Christus die lewe verseker (Erickson 1999:287-288). Die twee historiese figure word hier allegories gebruik, waar Adam die negatiewe en Christus die positiewe verteenwoordig. 'n Allegorie is 'n gelykenis, waarin 'n persoon gebruik word as ewebeeld van een of ander saak. So 'n argument *gebaseer op allegorie* is 'n erkende en effektiewe oorredingsmiddel in Paulus se briewe: net in die vorige hoofstuk het hy Abraham en die christengelowiges op dié wyse met mekaar vergelyk. Abraham was die voorbeeld van mense wat geglo het toe hulle nog nie besny was nie en die christengelowiges was mense wat God se belofte deur die geloof verkry het (Talbert 2002:150-151). In die brief aan die Galasiërs (4:21-5:1) gebruik hy seker sy bekendste allegorie: Sara en Hagar as verteenwoordigers van twee verbonde om sy lesers aan te spoor om nie weer in geestelike slawerny te verval deur die opponente se “evangelie” te aanvaar nie (Tolmie 2005:169).

Die allegorie met Adam en Christus word in 5:12-21 volledig uiteengesit aan die hand van die onderskeiding tussen kontinuïteit en diskontinuïteit.

3.1 Kontinuïteit

Die kontinuïteit word beskryf in verse 12-14, 18-19 en 21, en vorm op grond hiervan 'n tros of groep tekste (“cluster”), wat saamgelees moet word.

3.1.1 Een daad met implikasies vir alle mense

Paulus begin sy bespreking van die eerste kontinuïteit tussen Adam en Christus met 'n stelling oor die universele aard van sonde en dood

as hy in 5:12 skryf: “Daarom (διὰ τοῦτο), soos (ὥσπερ) deur een mens (δι’ ἑνὸς ἀνθρώπου) die sonde in die wêreld gekom het (εἰσῆλθεν) en as gevolg van die sonde die dood, so (οὕτως) het die dood ook tot alle mense deurgedring (διήλθεν) omdat almal gesondig het (ἡμαρτον)” (2014-vertaling). Daar is reeds verwys na die strydvraag of die teks ’n *anakolouthon* bevat of nie. *Anakoloutha* word deur Nida *et. al.* (1983:190) geklassifiseer onder stylfigure wat berus op weglatings en gedefinieer as “shifts in expectancies of the syntax”. Volgens Cranfield (1975:79), Käsemann (1980:298) en Jewett (2007:369) word die frase “soos deur een mens” nie in vers 12 voltooi nie maar eers in vers 18 voortgesit, terwyl geleerdes soos Lenski (1961:359), Louw (1979:71) en Witherington (2004:145) reken dat die frase wel in die tweede deel van vers 12 voltooi word en die teks dus nie ’n *anakolouthon* bevat nie. Dat laasgenoemde standpunt die korrekte is, word bevestig deur die ὥσπερ.....οὕτως-konstruksie in die oorspronklike Grieks, wat verskeie tekste in die perikoop kenmerk. Die 1983-vertaling het dit ook soos die 2014-vertaling vertaal – teenoor die 1933/1953 vertaling, wat die *anakolouthon* handhaaf (in pas met die standaard-uitgawe van Kurt Aland *et. al.* se *The Greek New Testament* van 1975, wat met ’n aandagstreep impliseer dat 5:12 ’n *anakolouthon* bevat.)

Vir ons doel belangrik is die wyse waarop die sonde en die dood in die wêreld gekom (εἰσῆλθεν) en tot alle mense deurgedring het (διήλθεν). Dit was deur een mens (δι’ ἑνὸς ἀνθρώπου). En die rede waarom alle mense sterwe, is omdat almal gesondig het (ἡμαρτον). Die drie verlede tydsvorme (εἰσῆλθεν, διήλθεν en ἡμαρτον) bevestig die feitlikheid van dit wat in die tuin van Eden gebeur het: alle mense op aarde (ook die wat nog nie gebore is nie) het deur een mens se sonde gesondig. Paulus stel dit gewoon as ’n feit en die geskiedenis van die hele mensheid bevestig die waarheid daarvan.

Verse 13-14 bevat ’n kanttekening of onderbreking in die argument en handel oor die funksie van die wet m.b.t. die “sonde – dood” relasie. In vers 13 stel Paulus dit dat sonde nie sy oorsprong vind in die wet nie, omdat sonde van die begin af in die wêreld was. Die bewys hiervan is dat mense van Adam se tyd af tot by Moses gesterf het. Voordat die wet gegee is het mense al gesondig; hulle sonde was net nie opgeteken nie (Käsemann 1980:149). Dit verduidelik die verhouding tussen sonde en wet: toe die wet gekom het, was elke sonde die opsetlike verbreking van ’n bekende wetsbepaling en is dit aangeteken. Die kern van die onderbreking in 5:13-14a is dat die

dood geheers het vóór die wet van Moses, omdat alle mense sedert Adam se val gesondig het – al het hulle nie op dieselfde wyse as Adam gesondig nie.

Aan die einde van 5:14 keer Paulus terug na sy hoof-argument oor die kontinuïteit tussen Adam en Christus. In 5:12 het hy argumenteer dat een mens (Adam) se daad implikasies het vir alle mense en hulle eindbestemming negatief bepaal. Om dit reg te stel, het God versoening bewerk deur Eén persoon: sy Seun, Jesus Christus. Die twee historiese persone het ooreengestem, hulle *moes* ooreenstem (Lenski 1961:365): “Adam is ’n voorbeeld (τύπος) wat heenwys na Hom wat sou kom (τοῦ μέλλοντος”, 5:14b). Louw en Nida (1988:593) beskryf die betekenis van τύπος soos volg: “a model or example which anticipates or precedes a later realization – archetype, figure, foreshadow, symbol. Ro 5:14: Adam, who was a figure of one who was to come”. In watter opsig was Adam ’n τύπος van Christus? In dié opsig dat albei die lot of bestemming van sy onderdane bepaal (Witherington 2004:148). Die een verteenwoordig sy mense, net soos die ander een syne. Die een se volgelinge is in hom opgeneem, net soos die ander een s’n in Hom. Die konsep van een persoon en dit wat hy doen, wat baie mense insluit en hulle eindbestemming (ten kwade of ten goede) bepaal, is vreemd vir ons moderne denke. Tog is dít juis die eerste en belangrikste kontinuïteit tussen Adam en Christus: *Adam se sonde, sy enkele daad, raak alle mense en is só ’n τύπος van Christus, wie se enkele daad aan die kruis ook implikasies het vir die hele mensdom.* In die verband skryf Barrett (1962:5) tereg: “Paul sees history gathering at nodal points and crystalizing upon outstanding figures.....who are notable in themselves as individual persons, but even more notable as *representative* figures. These..... *incorporate* the human race, or sections of it, within themselves, and the dealings they have with God they have *representatively* on behalf of their people” (Eie kursivering).

In 5:18-19 word die kontinuïteit van “een – baie” verder verduidelik aan die hand van die implikasies van Adam en Christus se dade vir die mensheid as geheel: “18. Daarom dan (Ἄρα οὖν), soos (ὥς) daar deur die oortreding van een mens veroordeling oor alle mense (εἰς πάντας ἀνθρώπους) gekom het, so (οὕτως) het daar ook deur een mens se gehoorsame optrede vir alle mense (εἰς πάντας ἀνθρώπους) regverdiging tot die lewe gekom. 19. Want soos (ὥσπερ γὰρ) deur die ongehoorsaamheid van een mens baie mense tot sondaars gemaak is (ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί), so (οὕτως) ook sal deur die

gehoorsaamheid van die Een baie mense geregverdig word (δικαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί). Grammatikaal is daar nie 'n werkwoord in die vergelyking van vers 18 nie; die werkwoorde “het gekom” in die twee sinsdele is deur die vertalers ingevoeg. En in die oorspronklike Grieks lees die woordorde van die slotgedeeltes van die vergelyking in vers 19: “sondaars is gemaak die baie” en “regverdiges sal gemaak word die baie”. Sintakties word albei verse gekenmerk deur die ὡς.....οὕτως (vers 18) en ὥσπερ.....οὕτως (vers 19) konstruksie wat die vergelyking verwoord, terwyl elke vers gegiet is in die vorm van 'n antitetiese parallelisme – met klem op die parallelisme of parallelle struktuur, wat die kontinuïteit in elkeen verbeeld. Om die parallelle struktuur in 'n direkte vertaling tot sy reg te laat kom, kan oorweeg word om die slot-gedeelte van vers 19 ook te vertaal soos die eerste deel van die vers: “sal baie mense regverdig(es) gemaak word”.

Ten grondslag van Paulus se argument in die twee verse lê dus weer die nosie van een daad, met implikasies vir “alle mense” (εἰς πάντας ἀνθρώπους in vers 18) en “baie mense” (οἱ πολλοί in vers 19, wat telkens aan die einde van die betrokke sinsdeel geplaas is vir beklemtoning). Vir Jewett (2007:385) is dit die kern van vers 18: Adam se veroordeling wat oor alle mense gekom het en Christus se “regverdiging tot die lewe”, wat ook bedoel is vir alle mense. Laasgenoemde beteken nie dat alle mense uitverkies is nie, maar dat die lei skoon gemaak is vir alle mense “and that the scope of righteousness in Christ includes *all believers without exception*” (*ibid.* Eie kursivering). Die vergelyking in vers 19 werp meer lig op die aard van “die oortreding” en “die regverdiging” van vers 18 – soos blyk uit die “want” aan die begin van vers 19: die oortreding van Adam bestaan in sy ongehoorsaamheid, waardeur “baie mense tot sondaars gemaak is” (κατεστάθησαν = aoristus passief), terwyl deur Christus se gehoorsaamheid baie mense regverdiges gemaak sal word (κατασταθήσονται = futurum passief). Laasgenoemde verskil in werkwoordstye bevestig bogenoemde interpretasie van die uitverkiesing: die aoristus wys op 'n historiese feit, terwyl die futurum die implikasies van die regverdigmaking in 'n sekere sin ooplaat. Die passiewe werkwoordsvorme kan beskou word as *passiva divina* (“goddelike passiewe”), waardeur Paulus vir God as die handelende Persoon impliseer. Deur hierdie argumente *gebaseer op God se betrokkenheid* versterk Paulus sy beredenering in die gedeelte.

3.1.2. *Adam en Christus heers elk oor sy eie domein*

Die tweede kontinuïteit tussen Adam en Christus vind ons in 5:21: “Dus, net soos (ὡσπερ) die sonde (ἡ ἁμαρτία) deur die dood geheers het (ἐβασίλευσεν), sal die genade (ἡ χάρις) deur die regverdiging heers (βασιλεύσῃ) en tot die ewige lewe lei deur Jesus Christus, ons Here”. Die werkwoord βασιλεύω word hier figuurlik gebruik en beteken “to be in control in an absolute manner – to reign, to control completely” (Louw en Nida 1988:474). Ongelukkig is die tweede merker van die vergelyking in die Griekse teks nie in die 2014 Afrikaanse vertaling vertaal nie en dit word voorgestel dat dit ingevoeg word om in pas te kom met die ander gebruike van die konstruksie in die betrokke perikoop: “Dus, net soos (ὡσπερ) die sonde deur die dood geheers het, so (οὕτως) sal die genade deur die regverdiging heers.....”. Die werkwoord en onderwerp van elke sinsdeel is in die oorspronklike taal chiasities georden: ἐβασίλευσεν (A) – ἡ ἁμαρτία (B) – ἡ χάρις (B) – βασιλεύσῃ (A). Die funksie van die chiasme is nie net om te versier nie, maar om deur die netjiese ordening van woorde die aandag van die lesers te vestig op die inhoud van die saak onder bespreking (Tolmie 2005:151, 162). In die Grieks is die werkwoord ἐβασίλευσεν eerste in die sin geplaas om dit te beklemtoon, sodat dit letterlik lees: “(So) het geheers die sonde deur die dood”. Dieselfde geld vir die plasing van die naamwoord ἡ χάρις in die tweede deel van die vergelyking: “die genade het geheers....”.

Die werkwoord βασιλεύω word hier, soos in die res van die perikoop, gebruik in die sin van *’n domein waarvoor iemand heers* (Lampe 1990:208). En daardie “iemand” word hier, soos meestal in die perikoop, met ’n lidwoord geskryf om dit te *personifiseer*. Personifikasie is ’n erkende ooredingsmiddel in Paulus se briewe en word gebruik om ’n lewende beeld te skep van ’n (dikwels abstrakte) naamwoord, wat een of ander belangrike taak verrig (Tolmie 2005: 113, 137, 139). Op dié wyse word ’n sekere dinamiek of kragtigheid aan die diskoers verleen.

Wat beteken die frase “die sonde het deur die dood geheers”, waarmee 5:21 begin? Witherington (2004:151-152) gee die beste antwoord: aangesien ons almal gaan sterwe, kom daar ’n sekere fatalisme in ons menslike denke – in pas met die Prediker se “laat ons eet en drink en vrolik wees, want môre sterwe ons”. Hierdie fatalisme veroorsaak dat ons in sonde lewe, want die dood wag op elkeen van ons. So heers die sonde deur die dood. Om met die

probleem van die mens se sonde te handel, moes Christus gevolglik ook handel met die probleem van die dood. En die enigste manier waarop die heerskappy van die sonde aangespreek kon word, was deur die heerskappy van die genade, wat tot die ewige lewe lei. Die een is so reëel soos die ander; die heerskappy van die sonde sedert Adam so werklik soos die heerskappy van die genade sedert Christus se volmaakte soenoffer aan die kruis.

Saamgevat: Naas die een daad met sy gevolg vir alle mense, d.i. die *verteenwoordigende aard* van wat Adam en Christus gedoen het, blyk die kontinuïteit tussen die twee figure ook uit die feit *dat elkeen oor sy bepaalde domein heers*, in reële sin heers. Dit vorm die agtergrond van die diskontinuiteit tussen die twee persone en saam dien die kontinuïteit en diskontinuiteit om Christus se volmaakte soenverdienste te illustreer.

3.2 *Diskontinuiteit*

Die diskontinuiteit word duidelik uitgespel in 5:15-17 en 20, wat saam gegroepeer kan word op dieselfde wyse as wat 5:12-14, 18-19 en 21 'n tros ("cluster") vorm.

In sy bespreking van die diskontinuiteit gebruik Paulus heelwat herhaling, wat as oorredingsmiddel dien. Reeds in die eerste drie verse is daar 'n herhaling in sintaktiese struktuur en die gebruik van sleutel terme, waarin die "een" teenoor die "baie" gestel word. Vers 15 lees: "Maar die genadegawe is nie soos die oortreding (τὸ παράπτωμα) nie. Want as deur die oortreding van een mens baie gesterf het (ἀπέθανον), het die genade (ἡ χάρις) van God, ja, die genadegawe wat deur die een mens, Jesus Christus, gekom het, vir baie mense nog soveel oorfloediger geword (πολλῷ μᾶλλον.....ἐπερίσσευσεν)". Die term παράπτωμα beteken "what a person has done in transgressing the will and law of God by some false step or failure – transgression, sin" (Louw en Nida 1988:774). Dié betekenis word in die perikoop gebruik om na Adam se oortreding te verwys en is breedweg sinoniem met ἁμαρτία (Michel 1978:188). Dit word gestel teenoor die genade (ἡ χάρις) van God, wat uitgebrei word met die beskrywing "ja, die genadegawe wat deur die een mens, Jesus Christus, gekom het". Dié uitbreiding het 'n belangrike retoriese funksie. Dit bewys dat dit nie vir Paulus in die perikoop daarom gaan om Adam (en die gevolge van sy oortreding) slegs te vergelyk met Christus (en die gevolge van sy kruisdood) nie, maar om te beklemtoon dat laasgenoemde vir eersgenoemde by verre oortref. Paulus is nie besig om 'n sondeleer te ontwikkel of om Adam se val te bespreek nie: "*his main concern*

is to show the all-encompassing and surprisingly glorious effect of Christ on those who belong to him, and the Adamic comparison merely serves that end" (Lenski 1961:379; my kursivering). Deur die gevolge van wat Adam gedoen het te stel langs die genadegawe van God in Christus en laasgenoemde te omskrywe, word dit wat Christus kom doen het, soveel te meer uitgelig.

In 5:15 word die diskontinuiteit verder versterk deur twee oorwegings. Die eerste is die gebruik van die werkwoord περισσεύω, wat beteken: "to be or exist in abundance, with the implication of being considerably more than what would be expected – to abound, to be in abundance, to be a lot of" (Louw en Nida 1988:600). Die oorfloed bestaan in die genadegawe van die lewe wat deur Christus gekom het, teenoor die dood, wat die gevolg was van Adam se oortreding. Die antitipe het die tipe by verre oortref en albei werkwoorde in vers 15 (ἀπέθανον en ἐπερίσσευσεν) is in die aoristus, wat die feitlikheid van die gebeure beklemtoon. Die tweede oorweging is die gebruik van die bekende argument *a minore ad maius*, wat meermale in hoofstuk 5 voorkom. Die sleutelfunksie van dié soort argument is om een saak los te maak ván en dit te vergelyk mét 'n ander een, wat 'n meer verhewe doel het én dit oortref (Tolmie 2005:125). In 5:15 word God se gawe in Christus gedissosieer van Adam se oortreding, met die logika daaragter: ten einde die genadegawe in Christus te verstaan, moet mens dink aan hoe groot Adam se oortreding was. As mens laasgenoemde besef, kan jy die uitnemendheid van die genadegawe in Christus beter verstaan. Deur dié argument versterk Paulus die kern van sy beredenering dat die gevolge van die antitipe se daad (Christus se kruisdood) die gevolge van Adam se sondeval by verre oortref. Die een het nie die ander gekanselleer of uitgeskakel nie; omdat die gevolge van Adam se oortreding so verskriklik is, verskerp dit die lewe wat Christus kom verwerf het, des te meer.

Die diskontinuiteit tussen tipe en antitipe word in 5:16 'n stap verder gevoer: "En die gawe is nie soos die gevolg van een mens se sonde nie; want die oordeel oor een mens se oortreding (κρίμα) het tot veroordeling gelei, maar die genadegawe het tot vryspraak van baie oortredinge (πολλῶν παραπτωμάτων) gelei". Dit is basies 'n herhaling van dieselfde beginsel as in vers 15, met een belangrike verskil: waar een mens se oortreding tot veroordeling gelei het, daar het die vryspraak nie net betrekking op Adam se oortreding nie, maar op "baie oortredinge". In plaas van 'n veroordeling soos die een oor Adam se oortreding, wat alle mense saam met hom verdoem het, is daar nou 'n "vryspraak van baie oortredinge". Hiermee word die "meerdere" (*ad maius*) van vers 15 herhaal en geïllustreer: Paulus neem slegs die een oortreding van Adam as die bron van veroordeling, maar die oortredinge van Adam en

die res van die mensheid as die bron van die vryspraak.

Hierdie vryspraak word verder verduidelik in vers 17 wat, soos elke verduideliking, begin met “want” en nogeens deur ’n argument *a minore ad maius* gekenmerk word: “Want as deur die oortreding van die een mens die dood deur daardie een mens begin heers het (ἐβασίλευσεν), sal hulle wat die oorfloed (τὴν περισσείαν) van God se genade ontvang (λαμβάνοντες), ja, die gawe van sy regverdiging, nog soveel eerder (πολλῶ μᾶλλον) deur die een mens, Jesus Christus, in die lewe regeer (βασιλεύουσιν)”. Verskeie oordedingsmiddele wat Paulus reeds in vers 15 gebruik het, word in vers 17 herhaal – met dieselfde funksies: die uitgebreide beskrywing van God se genade in Christus, die gebruik van die term *περισσεία* en veral die herhaling van die *a minore ad maius* argument met πολλῶ μᾶλλον. Verder word die werkwoord βασιλεύω ook (soos in 5:14 en 21) figuurlik gebruik vir ’n terrein waarvoor iemand heers. Die funksie van die *a minore ad maius* argument hier is basies dieselfde as in 5:15: ten einde die heerskappy van die lewe as gawe van Christus se regverdigmaking te verstaan, moet jy besef hoe rampspoedig die dood, as resultaat van Adam se oortreding, werklik is. Deur die heerskappy van die dood te dissosieer van dié van die lewe, word die fokus op laasgenoemde geplaas en besef mens die werklike gevolg en omvang van die lewe, wat voortvloei uit God se genadegawe in Christus Jesus.

In vers 17 word die diskontinuiteit tussen Adam en Christus nog in een opsig verder gevoer. Die heerskappy van die dood was die gevolg van die oortreding van een mens en dié heerskappy het oor alle mense heen gestrek – soos reeds in 5:12 geargumenteer is. Die vryspraak waarna in vers 16 verwys word, het egter (volgens vers 17) slegs betrekking op “hulle wat die oorfloed van God se genade ontvang (λαμβάνοντες)”, d.w.s. die gelowiges. Die praesens partisipium is herhalend: deur die eeue heen ontvang die een gelowige na die ander, by herhaling, hierdie genadegawe. Die feit dat die ontvangs daarvan bepaal word deur geloof, hoef nie weer beredeneer te word in die lig van Paulus se uiteensetting in 3:21-4:25 nie. Waar die dood dus oor alle mense begin heers het as gevolg van Adam se oortreding, daar heers die lewe slegs oor hulle wat die regverdigmaking deur hulle geloof in Christus aanvaar. Die diskontinuiteit word bevestig deur die aoristus ἐβασίλευσεν in die eerste deel van vers 17 en die praesens partisipium λαμβάνοντες in die volgende sinsdeel.

In 5:20 keer Paulus terug na die funksie van die wet in die hele proses, waarna hy terloops in 5:13 verwys het: “Die wet het daarby gekom (παρεισηλθεν), met die gevolg dat (ἵνα) die oortreding (τὸ παράπτωμα) toegeneem het

(πλεονάση); maar namate die sonde (ἡ ἁμαρτία) toegeneem het (ἐπλεόνασεν), het die genade (ἡ χάρις) nog soveel oorvloediger geword (ὑπερπερίσσευσεν)". Kommentatore soos Schlier (1977:177), Käsemann (1980:158), Schoeni (1993:184) en Hofius (1996:199-200) wys almal op die betekenis van παρεσιῆλθεν as die toetrede van iemand tot 'n terrein waar hy nie heeltemal tuishoort nie. Op voetspoor hiervan het Schoeni (1993:184) die werkwoord vertaal met "sneaking in", Witherington (2004:143) met "intruded" en Jewett (2007:387) met "slipped in, encroached". Die standaard leksikon van Louw en Nida (1988) gee nie dié negatiewe betekenis nie, maar die konteks en gedagtegang regverdig hierdie vertaalmoontlikheid wel deeglik. Gevolglik word voorgestel dat παρεσιῆλθεν vertaal word met "het daar ingeglip". Twee verdere opmerkings in die verband: Eerstens het die wet nie daar ingeglip of ingesluip as 'n gids tot die lewe (soos die Jode dit verstaan het nie), maar "met die gevolg dat die oortreding toegeneem het". Hierdie radikale verskil in die funksie van die wet moes vir die lesers (veral dié van Joodse herkoms) 'n skok gewees het – met die nodige retoriese effek. Tweedens is die werkwoord παρεσιῆλθεν in die aoristus, wat die feitlikheid van die gebeure bevestig.

Vertalers en kommentatore verskil oor die interpretasie van die ἵνα-frase, wat volg op παρεσιῆλθεν. Dit kan óf 'n doelsin, óf 'n gevolgsin inlei. Witherington (2004:143), Jewett (2007:369, 378), sowel as die 1933/1953 en 1983 Afrikaanse vertalings het dit as 'n doelsin vertaal, terwyl Louw (1979:75) en die 2014 Afrikaanse vertaling dit as 'n gevolgsin beskou. Weereens is die konteks bepalend: Dit gaan in die hele perikoop oor die gevolge van Adam en Christus se daade, en dus geld dit ook vir die interpretasie van ἵνα in 5:20. Die 2014-vertaling hierbo verbeter dus die vorige Afrikaanse vertalings van 5:20.

Vir ons van besondere belang is die gebruik van die werkwoord ὑπερπερίσσεύω, wat saam met die werkwoord πλεονάζω gelees moet word en lei tot Schoeni (1993:184) se insiggewende opmerkings: "The repetition of the verb πλεονάζω, already denoting plenty, serves as an antithetical sorites leading up to the excess beyond measure of χάρις, which is more radically demarcated through the change of term: it is not enough to prefix a ὑπερ-, one must prefix it to a different verb, resumptive of the περίσσεύω of vv. 15-17" (eie kursivering). Louw en Nida (1988:689) definieer ὑπερπερίσσεύω as "an extraordinary degree, involving a considerable excess over what would be expected – 'extreme, extremely, to an extreme degree, to a very great degree' ". In die lig hiervan reken Jewett (2007:388-389) tereg dat die gebruik van die werkwoord ὑπερπερίσσεύω die hoogtepunt vorm van die reeks a *minore ad maius* argumente oor die genade van God in Christus, waarna

in verse 15 en 17 verwys is: “Paul’s formulation reaches beyond the scope of human logic to a spiritual reality in Christ that remains indescribable in its abundance, fullness, and joy”.

4. Die eerste en tweede Adam wysgerig beskou

In die ken-teoretiese raamwerk is aangetoon dat die universeel-aanwesige identiteitservaring van die mens enersyds saamhang met die relatiewe duursaamheid van ’n entiteit en andersyds mede-gekondisioneer word deur die funderende samehang tussen die kinematiese (of bewegings) en fisiese aspekte van die werklikheid. Toegepas op die bespreking by 3 hierbo beteken dit dat ons belewenis van die brief aan die Romeine en die ontwikkeling van ’n bepaalde tema kontinuïteit én diskontinuiteit veronderstel. Solank die een nie die ander ophef nie, verkry ons ’n besef van die identiteit of tema onder bespreking. Dan ken ons dit.

In sy ontwikkeling van die tema van Christus se volmaakte soenoffer, illustreer Paulus dit deur ’n vergelyking te tref tussen die domeine waaroor Adam en Christus onderskeidelik heers. Hy redeneer soos volg: een mens het gesondig en dit het gelei tot veroordeling en die dood, waaraan alle mense onderworpe is. Net so het een Mens aan die kruis gesterf en dit het gelei tot vrysprak en die ewige lewe vir almal. Midde-in die kontinuïteit (een mens – een daad) is daar dus ’n diskontinuiteit. Wat meer is: ’n vergelyking tussen die twee domeine bewys dat die domein van Christus die domein van Adam by verre oortref. Dit is die kern van Paulus se vergelyking tussen Adam en Christus: dit gaan oor die diskontinuiteit, oor hoe Christus se heerskappy oor sy domein soveel meer, soveel oorvloediger is as Adam se heerskappy oor syne. Albei (die kontinuïteit én die diskontinuiteit) is egter nodig om die illustrasie – en sy funksie binne die breër konteks waarin dit voorkom – te verstaan.

5. Konklusie

Die hermeneutiese strategie wat Paulus gebruik om sy illustrasie van Christus se soenverdienste te beskryf, is dié van kontinuïteit en diskontinuiteit tussen Adam en Christus. In die artikel is die onderskeiding eers wysgerig begrond en daarna toegepas op Romeine 5:12-21. Dit het gelei tot die verdeling van die perikoop in twee duidelike trosse (“clusters”): verse 12-14, 18-19 en 21 (waar die kontinuïteit bespreek word); en 15-17 en 20 (waar die diskontinuiteit aan die orde kom). Die konklusie is dat die diskontinuiteit, d.

i. die heerskappy van Christus oor sý domein, baie oorvloediger is as Adam se heerskappy oor syne. Die kontinuïteit én die diskontinuïteit is egter nodig om die illustrasie – en sy funksie binne die breër konteks van hoofstuk 5 – te verstaan.

Enkele oordingsmiddele is in die perikoop geïdentifiseer en hulle funksies binne konteks beskryf. Dit sluit in die herhaling van woorde en sintaktiese konstruksies, antitetiese parallelisme, die plasing van woorde aan die begin of einde van sinsdele vir beklemtoning, die effektiewe gebruik van werkwoordstye, chiasme, personifikasie, 'n argument *gebaseer op allegorie* en veral die *a minore ad maius* argumente. Deur dié retoriese middele word die lesers oorreed tot Paulus se siening van die “meerdere” van Christus se heerskappy oor sy domein, in vergelyking met die heerskappy van Adam oor syne.

Daar is ook opmerkings gemaak oor die 2014 Afrikaanse vertaling wat in die artikel gebruik is en vir vertalers van belang mag wees. Dit betref verse 12, 18, 19, 20 en 21.

Bibliografie

ARISTOTLE, 2001. *The Basic Writings of Aristotle*. (Ed. R. McKeon). New York: The Modern Library.

BARRET, C.K. 1962. *From First Adam to Last*. London: Black.

CRANFIELD, C.E.B. 1975-1979. *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans*. 2 vols. ICC. Edinburgh: Clark

DOOYEWEERD, H. 1997. *A New Critique of Theoretical Thought*. Collected Works of Herman Dooyeweerd, A-Series Vols. I-IV. (General Editor D. F. M. Strauss). Lewiston: The Edwin Mellen Press.

ERICKSON, R.J. 1999. “The Damned and the Justified in Romans 5:12-21: An Analysis of Semantic Structure”. In: S.E. Porter and J.T. Reed (eds.) *Discourse Analysis and the New Testament: Approaches and Results*: 283-307. JSNT Sup 170. Sheffield: Sheffield Academic Press.

HOFIUS, O. 1996. “Adam-Christus-Antithese und das Gesetz. Erwägungen zu Röm 5, 12-21”. In: J.D.G. Dunn (ed.) *Paul and the Mosaic Law: The Third Durham-Tübingen Research Symposium on Earliest Christianity and Judaism*: 196-209. WUNT 89. Tübingen: Mohr-Siebeck.

JEWETT, R. 2007. *Romans. A Commentary*. Minneapolis: Fortress Press.

KÄSEMANN, E. 1980. *Commentary on Romans*. Trans. G.W. Bromiley.

Grand Rapids: Eerdmans.

LAMPE, P. 1990. "βασιλεύς, βασιλεύω". *Exegetical Dictionary of the New Testament 1*: 197-212. Ed. H. Balz and G. Schneider. 3 vols. Grand Rapids: Eerdmans.

LENSKI, R.C.H. 1961. *The Interpretation of St. Paul's Epistle to the Romans*. Minneapolis: Augsburg Publishing House.

LOUW, J.P. 1979. *A Semantic Discourse Analysis of Romans*. 2 vols. Pretoria: University of Pretoria Press.

LOUW, J.P. & NIDA, E.A. 1988. *Greek-English Lexicon of the New Testament based on Semantic Domains*. New York: United Bible Societies.

MICHEL, O. 1978. *Der Brief an die Römer*. 14th Ed. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

NIDA, E.A.; LOUW, J.P.; SNYMAN, A.H.; CRONJE, J.v.W. 1983. *Style and Discourse. With special reference to the text of the Greek New Testament*. Cape Town: Bible Society of South Africa.

SCHLIER, H. 1977. *Der Römerbrief*. Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament 6. Freiburg: Herder.

SCHOENI, M. 1993. "The Hyperbolic Sublime as a Master Trope in Romans". In: *Rhetoric and the New Testament*: 171-192. Ed. S.E. Porter and T.H. Olbricht. JSNT Sup 90. Sheffield: Sheffield Academic Press.

STRAUSS, D.F.M. 1978. *Inleiding tot die Kosmologie*. Bloemfontein: Sacum Beperk.

STRAUSS, D.F.M. 2004. "'Eat it again for the first time': Identity in a World of Change". *Koers* 69(4): 555-574.

STRAUSS, D.F.M. 2009. *Philosophy. Discipline of the Disciplines*. Grand Rapids: Paideia Press.

TALBERT, C. 2002. *Romans*. Macon: Smyth and Helwys.

TOLMIE, D.F. 2005. *Persuading the Galatians. A Text-Centred Rhetorical Analysis of a Pauline Letter*. WUNT 2/190. Tübingen: Mohr-Siebeck.

WITHERINGTON, B. 2004. *Paul's Letter to the Romans. A Socio-Rhetorical Commentary*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans Publishing Company.